

На основу члана 16 став (1) и (3) Закона о радијационој и нуклеарној безбједности у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 88/07) и члана 61 став (2) Закона о управи („Службени гласник БиХ“, број 32/02 и 102/09), директор Државне регулаторне агенције за радијациону и нуклеарну безбједност доноси

ПРАВИЛНИК о категоризацији радијационих пријетњи

Члан 1. (Предмет)

Овим правилником прописује се категоризација радијационих пријетњи у складу са међународним стандардима.

Члан 2. (Дефиниције)

Поједини појмови употријебљени у овом правилнику имају сљедеће значење:

- a) **Радијационе пријетње:** Радиолошке и нуклеарне пријетње.
- b) **Категоризација радијационих пријетњи:** Разврставање радијационих пријетњи које представља основу за успостављање одговарајућег система за припрему за радијациони ванредни догађај и за планирање одговора на радијациони ванредни догађај.
- c) **Радијациони ванредни догађај:** Хитна ситуација која захтијева примарну акцију на ублажавању ризика или штетних посљедица по људско здравље и безбједност, материјална добра, квалитет живота или животну околину. Ово подразумијева нуклеарни или радиолошки ванредни догађај.
- d) **Нуклеарни ванредни догађај:** Хитна ситуација у којој постоји опасност од енергије која се ослобађа нуклеарним ланчаним реакцијама или распадима продуката нуклеарне ланчане реакције код нуклеарних реактора, објеката нуклеарног горивног циклуса, објеката за управљање радиоактивним отпадом, транспорта и складиштења нуклеарног горива или радиоактивног отпада.
- e) **Радиолошки ванредни догађај:** Хитна ситуација у којој постоји опасност од експозиције јонизујућем зрачењу код производње, коришћења, складиштења и одлагања радиоактивних извора код примјене у пољопривреди, индустрији, медицини и научно-истраживачком раду.
- f) **Мјесто догађаја:** Географско подручје изван или унутар државне територије Босне и Херцеговине гдје се налази нуклеарни или радиолошки објекат унутар којег може настати радијациони ванредни догађај.
- g) **Нуклеарни објекат:** Објекат у којем се нуклеарни материјал производи, обрађује, користи, складишти или одлаже.
- h) **Радиолошки објекат:** Објекат у којем се обављају дјелатности са изворима јонизујућег зрачења.
- i) **Одговор на радијациони ванредни догађај:** Спровођење акција надлежних тијела у циљу ублажавања посљедица ванредних догађаја на здравље и безбједност људи, квалитет њиховог живота, њихову имовину и животну околину, а које омогућавају повратак у нормалне друштвено-економске токове.

- j) **Детерминистички ефекти:** Радијациони ефекти за које постоји праг дозе јонизујућег зрачења изнад које јачина ефекта варира са дозом.
- k) **Тешки детерминистички ефекти:** Детерминистички ефекти који су опасни по живот појединца, односно који резултирају трајним оштећењима здравља појединца.
- l) **Опасни радиоактивни извори:** Извор који ако није под контролом може дати експозицију која може изазвати тешке детерминистичке здравствене ефекте. То су радиоактивни извори категорије 1 из табеле која се налази у Анексу овог правилника.

Члан 3.

(Радијациона пријетња категорије I)

(1) Радијациона пријетња категорије I су радијациони објекти унутар којих настанак радијационог ванредног догађаја може довести до тешких детерминистичких ефеката за појединце изван мјеста догађаја.

(2) Објекти из става (1) овог члана су:

- a) Нуклеарни реактори са снагом већом од 100 MW;
- b) Објекти за истрошено гориво чија је укупна активност Cs-137 већа од 0.1 EBq;
- c) Објекти у којима се обавља дјелатност са радиоактивним изворима категорије 1 из Анекса овог правилника са садржајем радионуклида у количинама које могу, уколико су распршене у животну околину, довести до тешких детерминистичких ефеката изван мјеста догађаја.

Члан 4.

(Радијациона пријетња категорије II)

(1) Радијациона пријетња категорије II су радијациони објекти унутар којих настанак радијационог ванредног догађаја може резултирати дозама које захтијевају предузимање хитних заштитних мјера изван мјеста догађаја.

(2) Објекти из става (1) овог члана су:

- a) Нуклеарни реактор са снагом већом од 2 MW, а мањом или једнаком 100 MW;
- b) Објекти с истрошеним горивом које захтијева активно хлађење;
- c) Објекти у којима постоји вјероватност неконтролираног критичног режима рада унутар радијуса од 500 m од границе мјеста догађаја;
- d) Објекти у којима се обавља дјелатност са радиоактивним изворима категорије 2 из Анекса овог правилника са садржајем радионуклида у количинама које захтијевају предузимање хитних заштитних мјера уколико су распршене у животну околину изван мјеста догађаја.

Члан 5.
(Радијациона пријетња категорије III)

- (1) Радијациона пријетња категорије III су радијациони објекти унутар којих настанак радијационог ванредног догађаја може резултирати дозама или контаминацијом која захтијева предузимање хитних заштитних мјера на мјесту догађаја.
- (2) Објекти из става (1) овог члана су:
- a) Нуклеарни реактор са снагом мањом од или једнаком 2 MW;
 - b) Објекти у којима постоји могућност да у случају губитка заштите на извору јонизујућег зрачења брзина дозе може бити већа од 100 mGy/h на удаљености 1 m од извора;
 - c) Објекти у којима постоји вјероватност неконтролисаног критичног режима рада изван радијуса од 500 m од границе мјеста догађаја;
 - d) Објекти у којима се обавља дјелатност са радиоактивним изворима категорија 3 и 4 из Анекса овог правилника са садржајем радионуклида у количинама које захтијевају предузимање хитних заштитних мјера уколико су распршене у животну околину изван мјеста догађаја.

Члан 6.
(Радијациона пријетња категорије IV)

- (1) Радијациона пријетња категорије IV су објекти, дјелатности са изворима јонизујућег зрачења и извори јонизујућег зрачења који могу проузроковати нуклеарни или радиолошки ванредни догађај и захтијевају предузимање хитних заштитних мјера на непредвидивом мјесту.
- (2) Објекти, дјелатности и извори из става (1) овог члана су:
- a) Покретни извори у којим постоји могућност да у случају губитка заштите на извору јонизујућег зрачења брзина дозе може бити већа од 10 mGy/h на удаљености 1 m од извора;
 - b) Сателити с опасним извором јонизујућег зрачења према категоризацији радиоактивних извора из Анекса овог правилника;
 - c) Превоз радиоактивног материјала у количинама које би могле бити опасне ако се не контролишу;
 - d) Објекти/локације на којим постоји значајна вјероватност појаве опасних извора који нису под контролом, и то:
 - 1) објекти за процесирање металног отпадног материјала,
 - 2) гранични прелази.

Члан 7.
(Радијациона пријетња категорије V)

Радијационе пријетње категорије V су дјелатности које не укључују изворе јонизујућег зрачења, али за чије производе постоји вјероватноћа да су контаминирани као резултат

радијационих ванредних догађаја у објектима из категорије радијационих пријетњи I или II.

**Члан 8.
(Ступање на снагу)**

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број: 01-02-1194/11

Сарајево, 15.12. 2011. године

ДИРЕКТОР

Емир Диздаревић

АНЕКС

Табела: Категоризација радиоактивних извора према односу активности и D-вриједности

Категорија	Однос активности и D-вриједности (A/D ^a)
1	$A/D > 1000$ (опасни извори)
2	$1000 > A/D \geq 10$
3	$10 > A/D \geq 1$
4	$1 > A/D \geq 0.01$
5	$0.01 > A/D > \text{изузет}^b/D$

^a D вриједности су дате у IAEA публикацији TECDOC-953, Беч, 2003

^b Изузете вриједности су дате у табели 1. Прилога III. Правилника о нотификацији и ауторизацији дјелатности са изворима зрачења.